

Forum Strategiczne Kongresu Obywatelskiego „Regiony – nowe otwarcie” – podsumowanie



ADAM LEŚNIEWICZ

Dyrektor Kongresu Obywatelskiego, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową



KATARZYNA ERON

Sekretarz Redakcji, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową

Tematem przewodnim regionalnego Forum Strategicznego zorganizowanego w ramach XIX Kongresu Obywatelskiego było „nowe otwarcie”. Na czym powinno ono polegać? Dlaczego tak bardzo go dziś potrzebujemy? W jaki sposób dostosować wielopoziomowe zarządzanie państwem do współczesnych uwarunkowań, wyzwań, wstrząsów i kryzysów? Dlaczego regiony powinny być nieodłącznym elementem efektywnej polityki rozwoju Polski? Na te oraz inne pytania starali się odpowiedzieć eksperci i praktycy regionalnej samorządności, w ramach sześciu zróżnicowanych debat XIX Kongresu Obywatelskiego.

Forum Strategiczne „Regiony – nowe otwarcie” – pod tym hasłem w okresie od listopada 2024 r. do stycznia 2025 r. odbył się cykl sześciu debat online, zorganizowanych przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (IBnGR) w partnerstwie ze Związkiem Województw RP (ZWRP) w ramach XIX Kongresu Obywatelskiego¹. W dyskusjach

Forum uczestniczyło ponad 20 wysokiej klasy ekspertów i praktyków regionalnej samorządności z różnych regionów Polski.

Wśród rozważanych tematów pojawiły się kwestie dotyczące m.in. relacji regiony-metropolie, roli, jaką regiony mogą odegrać w zakresie transformacji energetycznej i gospodarczej kraju, jak również wyzwań polityki transportowej identyfikowanych z poziomem polskich regionów. W dyskusji

¹ Dyskusje były transmitowane na żywo w ramach Kongresu Obywatelskiego – inicjatywy realizowanej przez IBnGR od 2005 r. (XIX edycja) i są nadal dostępne w formie nagrań na kanale YouTube Kongresu Obywatelskiego: www.youtube.com/KongresObywatelski.

**Olgierd Geblewicz**

Marszałek Województwa
Zachodniopomorskiego,
Prezes Związku Województw RP

System funduszy europejskich, choć skomplikowany, jest równocześnie wyrafinowany. Dyskusja o jego uproszczeniu i uelastycznieniu idzie nie w tym kierunku, w jakim powinna. Od wielu lat apelujemy o uproszczenia dla beneficjentów – dla przedsiębiorców, dla gmin etc., żeby pieniądze można było łatwiej wydawać, żeby nie traktować wszystkich jak złodziei. Tymczasem wydaje się, że Komisja Europejska widzi uproszczenie i uelastycznienie w tym, że rozdział środków zostanie ograniczony do 27 strumieni krajowych.

**Krzysztof Hetman**

Posel do Parlamentu Europejskiego
od 2014 r., Minister Rozwoju
i Technologii w I. 2023-2024

Istotą trwających obecnie dyskusji nie jest pytanie o to, czy centralizować czy decentralizować, ale o to, jaką rolę mają pełnić regony i jak Unia Europejska będzie wyglądała za parę lat. Jeśli kluczowe decyzje będą zapadały w Brukseli, a regiony będą je tylko wprowadzały w życie, to może się okazać, że obywatele kompletnie nie będą ich rozumieć. Zobaczyliśmy to już na przykładzie polityk związanych z Zielonym Ładem, które były planowane i realizowane z poziomu centralnego. Widzimy, jak duży opór społeczny wzbudzają. Uwierzymy w ludzi, trochę sobie zaufajmy, rozwiążmy też ręce marszałkom województw, zarządom województw, jeśli chodzi o zarządzanie procesami rozwojowymi.

nie zabrakło także kontekstu europejskiego – punktem odniesienia były prowadzone w całej Europie rozmowy o przyszłym kształcie unijnej polityki spójności. Mimo stosunkowo trudnej tematyki poszczególnych paneli, cykl debat online spotkał się nie tylko ze znacznym zainteresowaniem administracji i ekspertów związanych z zagadnieniem rozwoju regionalnego oraz gospodarczego, ale też spopularyzował problematykę regionalną w szerokich kręgach obywatelskich. Świadczy o tym fakt, że transmisje wszystkich dyskusji zebrały łącznie ponad 31 tys. wyświetleń.

Regiony i metropolie – razem dla budowy wielośrodkowej Polski

Forum otworzyła debata na temat rozwoju Polski z perspektywy regionalnej i metropolitarnej. Za punkt odniesienia uczestnicy przyjęli koncepcję wielośrodkowego (policentrycznego) modelu rozwoju naszego kraju. Równomierne rozmieszczenie miast różnej wielkości stanowi rzadkość na świecie – policentryczną strukturę osadniczą powinniśmy zatem traktować jako niepodważalny atut Polski. Taki układ przestrzenny zwiększa szansę na uporanie się z kryzysami: klimatycznym, demograficznym czy energetycznym. Dzięki temu nasze państwo ma także lepsze możliwości rozwoju i zapewnia dostępność do różnorodnych usług publicznych. Szczególną rolę w tym zakresie pełnią metropolie (o ponadregionalnym znaczeniu) oraz aglomeracje regionalne. Aby w pełni wykorzystać ich potencjał, konieczne wydaje się zacieśnienie współpracy na poziomie samorząd regionalny – samorządy lokalne (miejskie) oraz umiejętne wsparcie ze strony administracji centralnej. Idea wielośrodkowości zasada się bowiem na kompleksowo przeprowadzonej decentralizacji, a więc podziale

kompetencji i budowaniu odpowiedzialności oraz poczucia sprawczości poszczególnych regionów.

Dyskusja stanowiła doskonałą podstawę do dalszych rozmów w ramach Forum

**dr Jan Olbrycht**

Posel do Parlamentu Europejskiego
w l. 2004-2024, Marszałek
Województwa Śląskiego
w l. 1998-2002

Polityka spójności musi pozostać, bo jest kluczowa dla Unii Europejskiej i jej funkcjonowania. Natomiast musi być nie tyle elastyczna, co stabilna. Państwa, regiony czy inni beneficjenci muszą mieć pewność, że przeznaczone na te cele pieniądze są pewne. Spójność nie może być rezerwuarem pieniędzy dla innych polityk. Ta stabilność jest potrzebna, żeby spokojnie planować wielkie inwestycje i reformy, które można zrealizować tylko w perspektywie kilku lat.

**dr Radomir Matczak**

Członek Komitetu Przestrzennego
Zagospodarowania Kraju PAN,
Prezes Zarządu InnoBaltica Sp. z o.o.

Być może żadna scentralizowana polityka wspólnotowa nie będzie nam straszna, jeżeli my – jako Polska – będziemy wystarczająco wewnętrznie zdecentralizowani. Na ile decentralizacja państw członkowskich może być szczepionką na różne centralistyczne zapędy na poziomie europejskim? Czy Polska (będąc 20. największą gospodarką świata) może już podjąć próbę rozwijania się w oparciu o własne zasoby na bazie zdecentralizowanego modelu?

Strategicznego. Paneliści podkreślili bowiem konieczność przeprowadzenia przez regiony wielu zmian na poziomie administracyjnym czy inwestycyjnym (często trudnych i bolesnych). Aby tego dokonać, „muszą wejść w rolę odpowiedzialnych, dorosłych podmiotów”, o czym w podsumowaniu mówił moderator – dr Adam Mikołajczyk, reprezentujący Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego.

Policentryczną strukturę osadniczą powinniśmy traktować jako niepodważalny atut Polski. Taki układ przestrzenny zwiększa szansę na uporanie się z kryzysami: klimatycznym, demograficznym czy energetycznym. Dzięki temu nasze państwo ma także lepsze możliwości rozwoju i zapewnia dostępność do różnorodnych usług publicznych.

Jaka rola regionów w polityce transportowej?

Po debacie otwierającej przyszedł czas na rozmowę o roli regionów w polityce transportowej. Uczestnicy tej dyskusji zauważyli, że znajdujemy się obecnie w zupełnie innej rzeczywistości niż 20 lat temu, kiedy wstępowaliśmy do Unii Europejskiej. Wówczas potrzebowaliśmy wielomilionowych inwestycji, budowy nowych dróg, autostrad, stacji kolejowych. Dziś – w obliczu pogłębiającego się wykluczenia czy ubóstwa komunikacyjnego oraz kryzysu klimatycznego – konieczne jest przestawienie myślenia z podejścia inwestycyjnego na systemowe. Potrzebujemy inkluzywnej,



prof. Jakub Szlachetko

Przewodniczący Rady Instytutu
Metropolitalnego, Uniwersytet
Gdański

Nie ma mowy o silnym państwie bez trwałej decentralizacji. Mam nadzieję, że wrócimy do tematu odważnej reformy terytorialnej (reformy samorządu terytorialnego 3.0) i systemowo wzmocnimy pozycję ustrojową i funkcjonalną samorządu regionalnego, ale również rozważymy umocowanie ustawowe na średnim szczeblu samorządu terytorialnego (wyposażenie w silniejsze kompetencje planistyczne).



Stanisław Szultka

Dyrektor Departamentu
Rozwoju Gospodarczego, Urząd
Marszałkowski Województwa
Pomorskiego

Wszystko wskazuje na to, że dotychczasowy model polityki spójności ulegnie zmianie. Już dziś należy zatem zadawać sobie pytanie, jakie powinny być przyszłe kompetencje regionów. Jakie narzędzia będą miały samorządy województw do kreowania polityki rozwoju, w tym polityki rozwoju gospodarczego, kiedy stracą zdecydowaną część środków, jakimi obecnie dysponują?

przemysłanej oferty przewozowej. Nie powinniśmy skupiać się tak mocno na projektach *stricte* drogowych, lecz dążyć do lepszego zintegrowania poszczególnych środków transportu, wspierać rozwiązania przyjazne środowisku oraz powiązać inwestycje

z planowaniem przestrzennym i konkretnymi pomysłami na rozwój regionu.

W obliczu pogłębiającego się wykluczenia czy ubóstwa komunikacyjnego oraz kryzysu klimatycznego konieczne jest przestawienie myślenia z podejścia inwestycyjnego na systemowe. Potrzebujemy inkluzywnej, przemysłanej oferty przewozowej oraz lepszego zintegrowania poszczególnych środków transportu. Niezwykle ważna jest także dbałość o kwestie środowiskowe.

Dr Jakub Majewski z Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych (EUROREG) podkreślał, że transformacja transportu nie powinna zasadzać się wyłącznie na przymusie wyposażania taborów w autobusy wodorowe czy bateryjne, które często są poza finansowym zasięgiem biedniejszych regionów: „(...) zaczynamy mieć kłopot z tym, że bardzo wyśrubowane normy środowiskowe budują nam dodatkowy element wykluczeniowy”. Paneliści zgodzili się co do potrzeby holistycznego spojrzenia na transport, uwzględniającego również planowanie przestrzenne. Szczególnie wyraźnie podkreślał to Michał Tusk, reprezentujący Departament ds. Rozwoju i Integracji Transportu w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego: „Zagęszczanie centrów małych miejscowości przy stacjach kolejowych to jest coś, co możemy zrobić. Możemy wyedukować np. władze gminne, dodać im trochę odwagi, że to jest słuszny kierunek, że nie powinny się tego obawiać. Transformacja „typowych” wsi w małe miasteczka, zbudowane wokół przystanków



Jacek Woźniak
Doradca w Związku
Miast Polskich

To właściwy moment, żeby zredefiniować politykę rozwoju regionu, a także żeby w sposób bardzo poważny i konsekwentny zdefiniować regionalną politykę miejską. Absolutnie kluczowe powinno być przy tym utrzymanie wartości i struktury polskiej przestrzeni, w tym jej policentryczności.



dr Jakub Majewski
Centrum Europejskich Studiów
Regionalnych i Lokalnych (EUROREG)

Musimy przejść z tego systemu, kiedy byliśmy krajem na dorobku i jedyne, co nas interesowało, to inwestycje, na filozofię krajów rozwiniętych, które myślą w dużej mierze o systemie i pożytku publicznym dla wszystkich mieszkańców.



dr Adam Mikołajczyk
Dyrektor Departamentu Rozwoju
Regionalnego i Przestrzennego,
Urząd Marszałkowski Województwa
Pomorskiego

Regiony muszą wejść w rolę odpowiedzialnych, dojrzałych podmiotów, które będą podejmowały czasami trudne, twarde decyzje, a nie tylko zasłaniały się regułami przychodzącymi z zewnątrz – czy to unijnymi, czy to jakimiś innymi. Samorządowe województwa mogłyby pełnić rolę strażników równowagi na poziomie pewnych procesów zachodzących na ich obszarze, gdzie różne polityki rządowe i sektorowe się na siebie nakładają, by rozstrzygać pojawiające się konflikty interesów.

wysoko wydajnego transportu publicznego, to jest kierunek jak najbardziej wykonalny”.

Regiony wobec zmian w polityce spójności UE

Kolejna dyskusja poświęcona była zmieniającej się roli i znaczeniu regionów w polityce UE. Podczas tej wyjątkowo emocjonującej debaty uczestnicy zastanawiali się m.in. nad nowym kształtem polityki spójności. Została ona wprowadzona jako narzędzie niwelujące różnice w poziomie rozwoju między państwami UE (i całkiem skutecznie wyrównała część dysproporcji), jednak jej funkcja nie powinna się na tym zakończyć. Wszyscy paneliści z niepokojem ocenili „centralistyczny” kurs zaproponowany przez Komisję Europejską, który wydaje się zmierzać do uproszczenia mechanizmu wydatkowania Funduszu Spójności, ale też przerzucenia większej odpowiedzialności za wyznaczanie celów w tym zakresie na rządy poszczególnych państw członkowskich.

Remedium na „centralistyczny” kurs zaproponowany przez Komisję Europejską, który wydaje się zmierzać do uproszczenia mechanizmu wydatkowania Funduszu Spójności, ale też przerzucenia większej odpowiedzialności za wyznaczanie celów w tym zakresie na rządy poszczególnych państw członkowskich, zdaje się być konsekwentne realizowanie przez polskie regiony modelu decentralizacyjnego.

Dr Jan Olbrycht, Poseł do Parlamentu Europejskiego w latach 2004-2024, Marszałek Województwa Śląskiego w latach 1998-2002,

dostrzegł w takim działaniu duże niebezpieczeństwo: „Komisja uważa, że i odpowiedzialność, i praca powinny być w większym stopniu po stronie rządów. Nie wiem, czym to się może skończyć, biorąc pod uwagę, że niektóre europejskie rządy nie mają mocnego charakteru demokratycznego”. Remedium zdaje się być konsekwentne realizowanie przez polskie regiony modelu



dr inż. Renata Calak

Dyrektor Departamentu Strategii,
Ministerstwo Funduszy i Polityki
Regionalnej

Zakładamy większe wsparcie obszarów funkcjonalnych i przygotowujemy się do pracy nad ustawą dotyczącą rozwoju miast, która powinna być przyjęta do końca 2026 roku. Dostrzegamy (choćby na przykładzie metropolii), że kwestie współpracy miasto-region wymagają doprecyzowania.



dr Paweł Wais

Dyrektor Departamentu Rozwoju
Regionalnego, Urząd Marszałkowski
Województwa Podkarpackiego

Administracja nie jest od tego, żeby biznes wyręczać w działaniu, tylko od tego, żeby tworzyć warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej. Wobec powyższego, najlepiej jest pytać zainteresowanych, czego mi potrzeba, a nie samemu zgadywać. Naszą rolą jest być facylitatorami współpracy pomiędzy różnymi sektorami, które działają teoretycznie w tym samym kierunku, ale bardzo często równolegle (obok siebie).

decentralizacyjnego, któremu, jak podkreślał Krzysztof Hetman, Poseł do Parlamentu Europejskiego od 2014 r., Minister Rozwoju i Technologii w latach 2023-2024, powinno przyświecać pytanie: „Co zrobić, by poszczególne polityki unijne rzeczywiście przenieść tam, gdzie będą podejmowane najbardziej efektywne i skuteczne decyzje?”. W podobnym tonie wypowiedział się także Olgierd Geblewicz, Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego, Prezes Związku Województw RP, wskazując, że jedyne, w czym widzi ratunek, to: „położenie na szali bardzo zdecentralizowanej i wręcz idącej dokładnie w odwrotnym kierunku propozycji”.

Jest wiele wyzwań, z którymi muszą zmierzyć się: polska gospodarka i polskie przedsiębiorstwa, ale też poszczególne polskie regiony. Wśród najważniejszych z nich paneliści wymienili m.in.: niestabilną sytuację międzynarodową i zagrożenie utraty bezpieczeństwa, kryzys klimatyczno-środowiskowy i konieczność przeprowadzenia transformacji energetycznej, niski poziom produktywności i konkurencyjności polskich firm, potrzebę wdrażania innowacji, postępującą lukę zatrudnieniową i braki kadrowe.

Wydaje się, że wobec różnorodnych wstrząsów zewnętrznych (np. przyspieszająca zmiana klimatu, deindustrializacja, niekontrolowane procesy migracyjne) konieczna jest realizacja kluczowych (unijnych i krajowych) polityk publicznych z większą wrażliwością (rozdzielczością) terytorialną. Potrzebne jest do

**Luk Palmen**

Prezes Zarządu InnoCo, Członek
Rady Programowej Kongresu
Obywatelskiego

Konkurencyjność jest mocno związana z szybkością wdrażania innowacji. A tutaj istotne są uwarunkowania systemowe. W naszym interesie jest, aby w przypadku produktów, które wymagają określonych procesów certyfikacyjnych (np. z branży budowlanej, chemicznej, medycznej), znacznie usprawnić i przyspieszyć te procesy. Powinniśmy również zmienić sposób, w jaki kształtujemy otoczenie biznesu. Zarówno na poziomie lokalnym oraz regionalnym, jak i krajowym obserwujemy od czasu do czasu kanibalizm instytucji powołanych w podobnym celu.

**Jerzy Kopeć**

Zastępca Dyrektora Departamentu
Nadzoru Właścicielskiego
i Gospodarki, Urząd Marszałkowski
Województwa Małopolskiego

W Małopolsce strategię rozwoju innowacji mamy skorelowaną ze strategią rozwoju regionu. Wybraliśmy siedem inteligentnych specjalizacji, które są posadowione na czterech platformach specjalizacyjnych. Wokół nich tworzy się core, gdzie odbywa się współpraca międzysektorowa pomiędzy różnymi aktorami.

tego silniejsze włączenie interesariuszy rozwoju lokalnego i regionalnego – ich kompetencji, kreatywności, zdolności budowania partnerstw i mobilizacji społecznej, a także ich potencjału innowacyjnego (możliwość testowania różnorodnych rozwiązań na stosunkowo niskim,

ale efektywnym – z perspektywy państwa – poziomie).

**Rola regionów w transformacji
gospodarczej Polski**

Czwarta, najdłuższa (niemal 120 minut) debata, ciesząca się jednocześnie największą oglądalnością, dotyczyła kwestii gospodarczych. Nowe uwarunkowania gospodarczo-rozwojowe stawiają Polskę przed wyzwaniem kolejnej wielkiej transformacji, z którym muszą zmierzyć się: polska gospodarka i polskie przedsiębiorstwa, ale też poszczególne polskie regiony. Wśród najważniejszych z nich paneliści wymienili m.in.: niestabilną sytuację międzynarodową i zagrożenie utraty bezpieczeństwa, kryzys klimatyczno-środowiskowy i konieczność przeprowadzenia transformacji energetycznej, niski poziom produktywności i konkurencyjności polskich firm, potrzebę wdrażania innowacji, postępującą lukę zatrudnieniową i braki kadrowe.

Po zarysowaniu „mapy wyzwań” uczestnicy przeszli do dzielenia się dobrymi doświadczeniami ze swoich regionów. Jerzy Kopeć, reprezentujący Departament Nadzoru Właścicielskiego i Gospodarki w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego, nawiązał do zaangażowania Małopolski w działania międzyregionalnej Inicjatywy Awangarda w obszarach inteligentnych specjalizacji. Z kolei dr Paweł Wais, Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego, wyróżnił trzy komponenty istotne dla rozwoju Podkarpacia: ścisłą współpracę sektora nauki i sektora biznesu, sieciowanie współpracy oraz wspieranie instytucji otoczenia biznesu w ramach



Maciej Sytek

Prezes Zarządu Agencji
Rozwoju Regionalnego S.A.
w Koninie, Pełnomocnik Zarządu
Województwa Wielkopolskiego
ds. restrukturyzacji Wielkopolski
Wschodniej

Zmiana w energetyce dotyczy właściwie wszystkich – potrzebujemy zatem wspólnego podejścia do polityki transformacji energetycznej. Zbyt często traktujemy to wyzwanie silosowo, czyli np. energia elektryczna i ciepłownictwo osobno. Musimy mieć świadomość, że tak naprawdę czeka nas gigantyczna przemiana społeczno-gospodarcza, porównywalna chyba tylko z momentem, kiedy z drewna przechodziliśmy na węgiel.



dr Maciej Zathey

Dyrektor Instytutu Rozwoju
Terytorialnego, Przewodniczący
Zespołu ds. jakości powietrza
i efektywności energetycznej
na Dolnym Śląsku

Państwo jest powołane przede wszystkim po to, żeby stworzyć pewien system bezpieczeństwa, a energetyka to współcześnie podstawowy i kluczowy element jego gwarantowania. Wydaje się, że dążenie do rozproszenia energetyki jest ważnym krokiem w tym kierunku, bo łatwiej jest wyłączyć jedno źródło centralne niż kilkaset rozproszonych, które działają w systemie. Ale miejmy świadomość, że regiony i gminy nie są w stanie skoordynować tego systemu (z punktu widzenia bezpieczeństwa krajowego). Rola administracji centralnej jest tutaj nieodzowna.

Podkarpackiego Centrum Innowacji. Stanisław Szultka, reprezentujący Departament Rozwoju Gospodarczego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego, zwrócił uwagę na potencjał Pomorza w skutecznym wykorzystywaniu instrumentów zwrotnych, w obszarach m.in. transformacji energetycznej czy gospodarki obiegu zamkniętego.

Dobre podsumowanie dyskusji stanowiła wypowiedź Prezesa Zarządu InnoCo – Luka Palmena: „Ciągle brakuje mi takiego okrągłego stołu, gdzie kompleksowo spojrzymy na wszystkie rzeczy, które dzisiaj oddziałują na całą gospodarkę. (...) Jeżeli mówimy o AI, cyberbezpieczeństwie, szybkości i sprawności sieci przesyłowych itd., to powinniśmy ustalić, jakich kompetencji potrzebują regiony, aby w tej nowej rzeczywistości zaistnieć, ale też być aktywnym partnerem, który może inicjować różne przedsięwzięcia gospodarcze”.

Rola regionów w transformacji energetycznej

Unijny, ale i ogólnoświatowy kurs na dekarbonizację i neutralność klimatyczną wymusza wielką, strukturalną transformację energetyki. Następuje powszechna rezygnacja z produkcji energii opartej na paliwach kopalnych na rzecz odnawialnych źródeł energii. Przekształceniu ulega też filozofia działania całego systemu – ze względnie sterowalnego i zcentralizowanego wytwórstwa oraz zmiennej (choć w miarę przewidywalnej) konsumpcji przechodzimy do niezwykle arytmicznej, zdecentralizowanej, pogodozależnej i rozproszonej przestrzennie produkcji oraz znacznie bardziej rozchwiejanej konsumpcji. Wobec elektryfikacji wielu dziedzin gospodarki wyzwania w tym zakresie będą dla życia

**Małgorzata Staś**

Dyrektor ds. Transformacji
Regionu, Urząd Marszałkowski
Województwa Śląskiego

Zadaniem urzędów centralnych jest poprowadzenie zmian legislacyjnych w takim kierunku, aby ułatwiały różnorodne procesy związane z zieloną transformacją, a nie je utrudniały. Konieczne jest zatem zebranie doświadczeń tych, którzy „na dole” układają te kawałki systemu.

**Zdzisław Czucha**

Radny powiatu kościerskiego,
w l. 2010-2014 Burmistrz
Kościerzyny, w l. 2007-2010
Poseł na Sejm VI kadencji

Powinna powstać lokalna energetyka gminna. To jest szansa na zbudowanie zupełnie innego modelu lokalnej gospodarki w oparciu o lokalne zasoby. Jeżeli gmina chce być atrakcyjna dla inwestorów, musi się zaangażować w proces transformacji energetycznej.

społeczno-gospodarczego coraz istotniejsze, zwłaszcza gdy chodzi o dostęp do „zielonej” energii. O tym, jaka jest i jaka powinna być rola regionów we wsparciu i koordynacji transformacji energetycznej na poziomie lokalnym, subregionalnym i regionalnym rozmawiano w ramach następnej debaty Forum.

Uczestnicy zgodzili się, że obranie kursu na energię odnawialną jest jedyną racjonalną strategią, która swoim zasięgiem obejmie całą Polskę. Podkreślał to Prezes Zarządu

Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie i Pełnomocnik Zarządu Województwa Wielkopolskiego ds. restrukturyzacji Wielkopolski Wschodniej – Maciej Sytek: „To nie jest tak, że tylko Wielkopolska czy Dolny Śląsk przeżywają zmianę energetyczną. Dotyczy to także Pomorza, będzie to dotyczyło właściwie wszystkich”.

Obranie kursu na energię odnawialną jest jedyną racjonalną strategią, która swoim zasięgiem obejmie całą Polskę.

Dyrektor Instytutu Rozwoju Terytorialnego i Przewodniczący Zespołu ds. jakości powietrza i efektywności energetycznej na Dolnym Śląsku – dr Maciej Zathey – stwierdził, że nie uda się przeprowadzić transformacji energetycznej bez legislacyjnego doprecyzowania przez rząd jej dalszych, wspólnych kierunków i kolejno uruchomienia funduszu transformacji, dystrybuowanego za pośrednictwem poszczególnych regionów. Ich rola jest tu znacząca, gdyż to właśnie regiony mają całą diagnozę swojej złożoności i wewnątrzobszarowych różnic. Niezbędne jest zatem dostosowanie intensywności wsparcia unijnego do stopnia rozwoju regionów, o czym opowiadała Małgorzata Staś, Dyrektor ds. Transformacji Regionu w Urzędzie Marszałkovskim Województwa Śląskiego. Podczas debaty poruszana była również kwestia bezpieczeństwa energetycznego, którego gwarantami są z jednej strony energetyka rozproszona, a z drugiej – inwestycja w kapitał ludzki: wyedukowane, świadome i odpowiedzialne za przyszłe pokolenia społeczeństwo.

Regiony – nowe otwarcie

W ostatniej debacie (która pełniła również funkcję swoistego podsumowania całego cyklu dyskusji) wzięli udział niektórzy uczestnicy



dr Elżbieta Kozubek

**Dyrektor Mazowieckiego Biura
Planowania Regionalnego
w Warszawie**

Dzisiaj nie powinniśmy stawiać pytania, jak budować, tylko: czy w ogóle budować. Jesteśmy jedynym krajem w Europie, który najpierw pozwala budować osiedla, a potem dobudowuje infrastrukturę. To jest podstawowy błąd; to trzeba zmienić. Musimy patrzeć na cały system przestrzeni, nie możemy transportu traktować osobno. Potrzebujemy w Polsce inwentaryzacji transportu kolejowego i drogowego, żeby móc obiektywnie stwierdzić, gdzie potrzebujemy coś dobudować, a gdzie możemy zmodernizować czy też przebudować to, co jest.



Paweł Obrzut

**Zastępca Dyrektora Departamentu
Infrastruktury Drogowej
i Transportu, Urząd Marszałkowski
Województwa Małopolskiego**

Najważniejszą kwestią wydaje się integracja poszczególnych środków transportu. Województwo powinno mieć do tego narzędzia, nawet w przypadku przewoźników prywatnych. Jeżeli np. pilnowanie, aby autobusy były zintegrowane z rozkładem jazdy transportu kolejowego, stanie się standardem, to zdecydowanie większa liczba pasażerów zyska dostęp do szybkiego połączenia pociągiem.

wcześniejszych debat Forum Strategicznego. Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego – dr Paweł Wais – mówił o potencjale regionu do bycia partnerem w dystrybucji dóbr i usług oraz o konieczności wspierania partnerstw ponadlokalnych. Z kolei dr Adam Mikołajczyk, Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego, stwierdził: „(...) państwo polskie musi się z pewnego letargu otrząsnąć; musi się obudzić. Musi zacząć dowozić pewne sprawy”. Dotyczy to zarówno regionów, które mają za zadanie odciążać centrum i przejąć część odpowiedzialności, jak i metropolii, wokół których regiony powstały, i które „w ramach pewnego dojrzewania powinny mieć możliwości dopasowania skali zarządzania pewnymi procesami do charakteru faktycznych wyzwań”.

Dr Maciej Zathey, Dyrektor Instytutu Rozwoju Terytorialnego i Przewodniczący Zespołu ds. jakości powietrza i efektywności energetycznej na Dolnym Śląsku, wskazywał zaś na trzy istotne kwestie dla nowego otwarcia regionów, a więc: kompetencje, o jakie powinniśmy wzmocnić region, odświeżone spojrzenie na terytorium (nowe terytorialne dopasowanie prowadzenia polityki rozwoju) oraz instrumenty wiążące się ze zmianą rozstrzygnięć prawnych (np. w zakresie planowania przestrzennego), z przypisaniem większych kompetencji i możliwością ich implementacji.

Stanisław Szultka, Dyrektor Departamentu Rozwoju Gospodarczego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego,

**Michał Tusk**

Zastępca Dyrektora Departamentu
ds. Rozwoju i Integracji
Transportu, Urząd Marszałkowski
Województwa Pomorskiego

W przypadku transportu nie powinniśmy zamykać się sztywno w jakimś podejściu, lecz wybrać pewną uniwersalność, elastyczność w realizacji wielu różnych funkcji w ramach istniejącej infrastruktury. Obserwowałem to ostatnio na wyjeździe w Japonii, gdzie zrealizowano bardzo inkluzywny projekt redukujący wykluczenie północnej części Japonii, ale gdzie równolegle trwają prace nad ultraszybką koleją magnetyczną – dalekobieżnym pociągiem Maglev, który będzie kursował między Tokio a Osaką.

**prof. Michał Wolański**

Szkoła Główna Handlowa
w Warszawie, Członek Rady
Programowej Kongresu
Obywatelskiego

Efektywność regionów w polityce transportowej jest (w dużym stopniu) uzależniona od polityki transportowej państwa. Powinna ono wyznaczać cele, ale też dawać narzędzia, np. z zakresu planowania przestrzennego czy integracji taryfowej. Regiony powinny skupić się przede wszystkim na kolei, ale też zadbać o platformy integracyjne między koleją a komunikacją autobusową i mobilnością niezmotoryzowaną (np. sieć ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych).

zauważył natomiast, że „(...) przeniesienie polityki rozwojowej w większym stopniu na poziom niższy, na poziom samorządów (...), uelastyczni ją, pozwoli na większe eksperymentowanie czy wykorzystanie różnych narzędzi i w dłuższej perspektywie da bogatsze doświadczenia”. Dyskusję zakończył moderator – prof. Michał Wolański, wykładowca w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie, puentując: „(...) lifting samorządu to nie jest świętokradztwo, tylko konieczność wobec zmieniających się realiów”. ■

Forum Strategiczne „Regiony – nowe otwarcie” zostało zorganizowane w ramach XIX Kongresu Obywatelskiego przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową.



ZWIĄZEK WOJEWÓDZTW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ



2000-2025 LAT
POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

Partnerem Forum był Związek Województw RP, a Partnerem XIX Kongresu Obywatelskiego Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności.

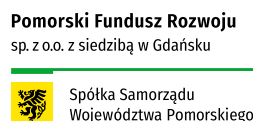
Nagrania z wszystkich dyskusji dostępne są na kanale YouTube Kongresu Obywatelskiego:
<https://www.youtube.com/KongresObywatelski>.

O AUTORACH

Adam Leśniewicz – Dyrektor Kongresu Obywatelskiego. Absolwent Centrum Europejskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Z Instytutem Badań nad Gospodarką Rynkową związany od 2014 r. Prywatnie zaangażowany w propagowanie różnorodnych form partycypacji miejskiej oraz ich aktywny uczestnik. W ramach Budżetu Obywatelskiego m.st. Warszawy pomysłodawca hamaków miejskich i ławek obywatelskich oraz popularyzator idei parków kieszonkowych.

Katarzyna Eron – Sekretarz Redakcji w Instytucie Badań nad Gospodarką Rynkową. Absolwentka filologii polskiej na Uniwersytecie Gdańskim. Miłośniczka języka polskiego z zacięciem publicystyczno-dziennikarskim. Była redaktorka studenckiej gazety internetowej „CDN”.

Partnerzy



POBIERZ CAŁĄ PUBLIKACJĘ

www.kongresobywatelski.pl



FORUM STRATEGICZNE: „REGIONY – NOWE OTWARCIE”

Cykl zróżnicowanych tematycznie debat online
w ramach
XIX KONGRESU OBYWATELSKIEGO
„WIELOOŚRODKOWA POLSKA.
BEZPIECZEŃSTWO – WSPÓŁPRACA – ROZWÓJ”



REGIONY I METROPOLIE

– RAZEM DLA BUDOWY WIELOOŚRODKOWEJ POLSKI



ROLA REGIONÓW

W TRANSFORMACJI GOSPODARCZEJ POLSKI



JAKA ROLA REGIONÓW

W POLITYCE TRANSPORTOWEJ?



ROLA REGIONÓW

W TRANSFORMACJI ENERGETYCZNEJ



ROLA I ZNACZENIE REGIONÓW

W POLITYCE UE ORAZ WOBEC
WYZWAŃ ROZWOJOWO-TRANSFORMACYJNYCH POLSKI



REGIONY – NOWE OTWARCIE

Partner Forum



ZWIĄZEK WOJEWÓDZTW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Partner XIX Kongresu Obywatelskiego



2000-2025 LAT
POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI